

Täysistunto

Keskiviikko 10.6.2020 klo 14.00—20.50

9. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

Hallituksen esitys HE 87/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Nyt lähetekeskusteluun varataan 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.05 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tässä esityksessä lakia työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Tämä kokeilu liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin työllisyysasteen nostamiseksi ja kuntien roolin vahvistamiseksi työllisyyspalveluiden järjestäjänä. Työllisyyden kuntakokeiluilla tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja.

Tässä kokeilussa valtion ja kuntien osaaminen ja resurssit yhdistettäisiin siten, että valtion tehtäviä, henkilöstöä ja työllisyysmäärärahojen sekä kuntouttavan työtoiminnan määrärahojen käyttövaltuutta siirrettäisiin kunnan tai kuntayhtymän muodostamalle kokeilualueelle määräajaksi. Kokeilualueille ohjattaisiin työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaita ne, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan, ja lisäksi kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset.

Tämän kokeilun järjestäminen on nyt tarpeen, jotta saataisiin vertailukelpoista tietoa siitä, saadaanko tehtävien hoitamisella kunnissa enemmän vaikuttavuutta kuin tehtävien hoitamisella valtion työ- ja elinkeinotoimistoissa. Tarvitaan myös tietoa siitä, mitkä ovat ratkaisevat toimenpiteet tehtävien tehokkaaksi hoitamiseksi. Näistä tiedoista hyödynnämme, kun tehtävien pysyvästä siirtämisestä kunnille säädetään vajaan parin vuoden kuluttua.

Olen tietoinen siitä, että tämä kokeilu olisi jo kolmas kokeilu työllisyyttä edistävien tehtävien hoitamiseksi kunnissa. Näiden aiempien kokeilujen haasteena on ollut juuri vertailukelpoisuus. Tämän kokeilun koeeasetelma on rakennettu huolellisesti, vaikutusten seuranta tulee olemaan jatkuvaa, ja lisäksi kokeilu on valtioneuvoston yhteisenä tutkimus- ja selvityshankkeena toteutettavan TEAS-arvioinnin kohde.

Tällä kokeilulla selvitetään nyt, millaisia työllisyys- ja hyvinvointivaikutuksia on todennettavissa, kun kunnat voivat kehittää palveluja oman toimintaympäristönsä ja kuntalaisten tarpeista käsin. Tässä myös vahvistetaan valtion ja kuntien tekemää yhteistyötä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

Työllisyyden kuntakokeiluun järjestettiin kaikille kunnille avoin haku kokeilualueeksi syksyllä 2019. Kokeiluun valittiin yhteensä 90 kuntaa, jotka muodostavat nyt 20 kokeilualuetta. Kokeilun laajentamiseksi on käynnistetty täydentävä haku, joka päättyy juhanuksen jälkeen. Uudella hakukierroksella valittavia kuntia koskien annetaan täydentävä hallituksen esitys mahdollisimman nopealla aikataululla.

Arvoisa puhemies! Totean tämän kokeilun vaikutuksista seuraavaa: Työttömiä työnhakija-asiakkaita siirrettäisiin nyt kokeiluihin noin 200 000, ja TE-toimistojen henkilöstöä siirtyisi kuntien johdon alaisuuteen noin 900 henkilötyövuotta. Nämä laskelmat päivitetään elokuussa, kun koronakriisin vaikutukset eri asiakaskohderyhmiin ovat paremmin nähtävissä. Tässä on siis kysymys varsin mittavasta hankkeesta.

Kuntakokeiluilta odotetaan työttömien palvelujen tehostumista ja entistä parempaa kohdistumista työnhakijan yksilöllisiin tarpeisiin. Lisäärvä syntyy myös siitä, että saman kokeilualueen kunnat sovitaisivat työllisyyttä edistävät palvelunsa keskenään yhteen. Yhteensovitettavien palveluiden keskiössä ovat työllisyyspalveluiden lisäksi sosiaali- ja terveyspalvelut ja osaamispalvelut, jotka ovat tässä toiminnassa tuiki tärkeitä. Lisäksi kunnat hyödyntävät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta säädettyssä laissa määriteltyjä ely-keskusten hankkimia palveluita sekä omia ostopalveluitaan. Myös kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö, asiantuntijuuden hyödyntäminen työnhakija-asiakkaan palvelukokonaisuudessa, on tärkeää, ja tätä yhteistyötä suositellaan vahvasti.

Kokeilujen tavoitteiden toteutumista seurattaisiin tiiviisti kokeilun aikana alueilla ja myös valtakunnallisesti. Seurantamittareita on suunniteltu yhdessä toimijoiden kanssa, ja nämä mittarit kohdentuvat työllisyysvaikutusten lisäksi myös hyvinvointivaikutuksiin ja asiakashyötyvyyteen.

Kuntien vastuulle siirtyvien palvelujen järjestämisen ja tuottamisen valvontatehtävä on esityksessä esitetty perustettavaksi aluehallintovirastolle, jolla on kunnan muidenkin lakisääteisten tehtävien valvonta. Aluehallintovirastolla olisi aktiivinen valvontatehtävä kokeilualueiden lain noudattamisen sekä asiakkaiden yhdenvertaisuuden valvomiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että tämä koronatilanne on muuttanut talouden ja työllisyyden näkymiä radikaalisti viimeisten kuukausien aikana. On selvää, että uudenlaisia toimintamalleja ja eri toimijoiden entistä tiiviimpää yhteistyötä tarvitaan jatkossa, jotta työttömille pystytään tarjoamaan kohdennettuja palveluja ja helpottamaan työllistymistä. Eri palvelujen, resurssien ja osaamisen entistäkin tehokkaampi yhteensovittaminen on näin ollen tärkeää. Tähän kuntakokeilut tarjoavat nyt oivan mahdollisuuden. Kokeilujen toteutuksesta saadaan sitten eväitä pysyvän tehtävänsiirron valmisteluun mutta erityisesti myös uudenlaisen vaikuttavuuden löytämiseksi ja työttömän ihmisen kannalta parhaiden palvelumallien löytämiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset — ja sitten keskusteluun.

18.12 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa eräitä työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä siis siirrettäisiin kokeilun ajaksi kuntien tehtäväksi. Kuntakokeilu liittyy läheisesti myös hallitusohjelman tavoitteeseen nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin sekä tavoitteeseen vahvistaa kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä.

Me kaikki tiedämme, että koronavirusepidemia ja sen takia tapahtunut irtisanomisten ja lomautusten merkittävä kasvu asettavat 75 prosentin tavoitteelle valtavan, valtavan haas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

teen. Toisaalta nyt elvytyksen takia tapahtuva nopea velkaantuminen nostaa esiin jopa yli 75 prosentin työllisyysasteen tärkeyden. Ja aivan kuten ministeri Haatainen hyvin sanoi, eri toimijoiden yhteistyö on nyt entistä, entistä tärkeämpää ja entistä, entistä arvokkaampaa.

Tehtävien siirtoa kunnille puoltaa kunnallisten työllisyyspalveluiden hyvä tuntemus kunnan asioista sekä tarjolla olevista työ- ja muista mahdollisuuksista. Pienimmillä alueilla kyetään myös tarjoamaan yksilöllisempää ja henkilökohtaisempaa palvelua. Mitä lähempänä ihmistä ollaan, sitä parempi.

Kuntakokeilun tavoitteena on esimerkiksi saada tietoa siitä, paranevatko työllisyydenhoidon tulokset siitä syystä, että kunnilla on monialaisina viranomaisina mahdollisuus hyödyntää monien eri toimialojen palveluita järjestäessään ja tuottaessaan työllisyyspalveluita. Lisäksi kokeilulla tavoitellaan tietoa erityisesti vaikeammin työllistyvien palveluiden kustannuksista ja palvelupoluista. Jälleen kerran oleellista on, että pyritään menemään lähemmäksi ihmistä.

Puhemies! Kokeilu aiheuttaa valtiolle lisäkustannuksia. Viime kädessä kuitenkin kokeilun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen, erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen sekä työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamien kokonaiskustannusten hillitseminen.

Puhemies! Kannan iloa myös siitä, että tässä kuntakokeilussa ovat mukana kotiseutuni Seinäjoki ja Ilmajoki. Kun tunnen nämä toimeliaat ihmiset ja tarmokkaat toimintatavat, olen kovin luottavainen, että esimerkiksi kotiseudullani tästä on paljon, paljon hyötyä.

18.15 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kuntakokeilut ovat vihdoin saapuneet tänne. Tämä on hallituksen ymmärtääkseni tärkein työllistämistoimi.

Itse en ole aivan näin luottavainen kuin edellinen puhuja. Mielestäni onkin hyvin huolestuttavaa, jos hallitus tällä keinolla uskoo saavansa työllisyysasteen nousuun. Tai totta kai saa sen numeraalisen lukeman nousuun, mutta se ei ole kauhean kestävä toimi. Pääasiassa tämä hyvin suurelta osin on sosiaalipolitiikkaa, ei sinällään kestävä työllisyystoimi, eikä sitä missään nimessä pidä sekoittaa julkisen talouden tasapainottamiseksi vaadittaviin toimiin.

Työllisyysastetta kannattaa tietysti ensisijaisesti nostaa huolehtimalla siitä, että yrityksillä on mahdollisuutta kasvaa ja tuottaa, palkata ihmisiä ja investoida, ja näin synnytetään tuottavaa työtä, josta saatavalla palkalla ihminen tulee toimeen ja maksaa veroja. Yhtä tärkeää on huolehtia siitä, että ihmisillä on kannustimia ottaa työtä vastaan, mutta yksinkertaisesti julkista sektoria paisuttamalla ja aina tukityöllistämällä ei päästä tällaiseen lopputulokseen.

Tämän kokeilun kohderyhmään siis kuuluisivat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset — eli aikamoinen määrä ihmisiä. Mitä tulee maahanmuuttajiin ja vieraskielisiin, niin ehkä maahanmuuttopolitiikan linjausten kohdalla kannattaisi jo miettiä näitäkin asioita niin, että voisimme oikeasti korostaa sitä työllisyyspotentiaalia eikä tarvitsisi lisätä työttömyyspotentiaalia.

Tässä yhteydessä olisi myös mielenkiintoista kuulla, mitä hallitus on mieltä siitä, että tähän kokeiluun olisi liitetty sellaisia ryhmiä kuin esimerkiksi hyvässä työiässä olevat mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

työmarkkinoilta ikäsyrytetyt tai sitten työhalukkaat ikääntyneemmät ihmiset. Tiedämme, että näissä kohderyhmissä tilanne on monin paikoin hyvin huolestuttava.

Mutta joka tapauksessa tähän esitykseen ei liity arvioita siitä, mitä tällä lopulta saadaan aikaiseksi. Tässä ei ole vaikutusarvioita eikä arviota siitä, kuinka paljon tästä nyt sitten on tai ei ole hyötyä. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto on suosittanut, että kuntakokeilujen tuloksia täytyy seurata järjestelmällisesti. Aina kun on kysymys tällaisista toimista, joihin käytetään verorahoja, niin pienintä, mitä meidän pitäisi vaatia, on se, että siitä tehdään sellaiset seurausten arvioinnit, että me voimme oikeasti arvioida, mikä on laitettujen eurojen hyöty, ei ainoastaan siinä, että se näkyy, että ihminen on noussut kortistosta pois, vaan että se on jollakin lailla kestävä, että siitä on oikeasti ollut hyötyä paitsi näille henkilöille myös tietysti sitä kautta [Puhemies koputtaa] yhteiskunnalle laajemmin. — Kiitos.

18.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä laissa on tarkoitus säätää kokeilusta, jossa kokeiluun haluavat ja päässeet kunnat vastaavat eräiden lakisääteisten julkisten työvoimapalvelujen ja kotoutumisen edistämisen palvelujen tarjoamisesta työ- ja elinkeinotoimistojen asemasta. Kunnille on tarkoitus siirtää useita eri palveluita, joita ministeri tuossa puheenvuorossaan mainitsikin. Kokeilualueilla pilotoidaan myös erilaisia tapoja tarjota työllisyyspalveluja ja näin haetaan uusia hyviä käytäntöjä palvelurakenteen uudistamiseksi.

Toden totta Valtiontalouden tarkastusvirasto on korostanut, että työ- ja elinkeinoministeriön tulee seurata kuluhan hallituskauden työllisyyden kuntakokeilun tuloksia järjestelmällisesti, ja tämä on minusta erittäin hyvä vaatimus, koska tällä hetkellä vertailukelpoista tutkimustietoa ei asiasta riittävästi ole ja nyt on tarkoitus tähän kokeiluun liittää tiiviisti seuranta ja tutkimus. Ilman tällaista kunnollista tutkimusta ei työllisyysvaikutusten arviointia voi tehdä, ja toivon todella, että tämä kunnollinen tutkimusorientaatio on nyt mukana tämän kokeilun alusta alkaen.

Arvoisa puhemies! Palvelujen keskittäminen kuntiin tuo palvelut, avun ja tuen lähemmäksi asiakasta, ja samalla mahdollistuu saumaton tietojenvaihto ja yhdessä tekeminen esimerkiksi koulutusorganisaatioiden ja sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Vaikeasti työllistyvien kohdalla tarvitaan monen eri sektorin toimenpiteitä, ja tällainen toimintamalli tulee nyt helpommin toteutettavaksi. Työllistymisessä on tärkeää ottaa huomioon ihmisen kokonaisvaltainen elämäntilanne eikä pomotella häntä luukulta tai paikasta toiseen.

Kokeilun onnistumiseksi TE-toimistojen ja kokeilualueiden on tehtävä saumatonta yhteistyötä. Samoin yhteistyötä tarvitaan alueilla toimivien järjestöjen kanssa, koska järjestöillä on usein innovatiivisia työllisyshankkeita, joista löytyy hyviä käytäntöjä esimerkiksi siitä, miten asiakkaat otetaan mukaan palvelujen kehittämiseen. Järjestöt voivat toimia myös matalamman kynnyksen työpaikkana pitkään työelämän ulkopuolella olleille henkilöille.

Puhemies! Nyt yhteiskunnassa tarvitaan vahva yhteinen tahtotila siihen, että kaikkia autetaan työnsyryyn kiinni. Olen itse mukana tälläkin hetkellä parin työllisyshankkeen ohjausryhmässä, ja molemmissa näissä työllisyshankkeissa on saatu erittäin vaikuttavia ja hyviä tuloksia myöskin pitkään työttömänä olleiden työllistymisessä. Näiden omien kokemusten perusteella uskon, että kuntakokeilujen avulla löydetään hyviä käytäntöjä myös vaikeasti työllistyvien auttamiseen erityisesti avoimille työmarkkinoille tai sitten opiskelemaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

Suurin osa pitkään työttömänä olleista haluaa työllistyä, mutta he eivät ole välttämättä saaneet omaan tilanteeseensa sopivaa apua tähän mennessä, koska usein tarvitaan henkilökohtaista työhönvalmennusta, [Puhemies koputtaa] työnetsintää, koulutusta, itsetunnon kohotusta ja kenties sosiaali- ja terveys- ja kuntoutuspalveluja. [Puhemies koputtaa] Nyt tässä kuntakokeilussa kaikki tämä voidaan mahdollistaa helpommin. — Kiitos.

18.22 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Kiitokset työministeri Haataiselle siitä, että saamme tämän odotetun esityksen eduskunnan käsiteltäväksi.

Jos mahdollista, niin työllisyyden edistämisen merkitys tulee korostumaan entisestään tulevana vuosina, ja yksi keskeinen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi on saattaa ne ihmiset takaisin työelämän piiriin, jotka nyt tällä hetkellä ovat sen ulkopuolella syystä tai toisesta. Tämän pitkittyneen työttömyyden taustalla voi usein olla hyvin monisyisiä, erilaisia ongelmia, ja näiden ongelmien kokonaishahmottaminen ja ratkaiseminen on ihan perusedellytys sille, että polkua työelämään olisi mahdollista ylittää enää uudelleen rakentaa.

Minä ennätin ennen kansanedustajuutta työskennellä kymmenkunta vuotta työllisyshoidon kentällä, ja ehkä se yksi keskeinen oppi, mikä tuolta ajalta jäi taskuun, oli se, että kun puhutaan hyvin vaikeasti työllistyvistä ihmisistä, niin se henkilökohtainen, hyvin intensiivinen tuki ja apu ovat aivan keskeisessä roolissa. Ja nimenomaan se, että ihminen vastaanotetaan yksilönä ja hänen asiansa käydään läpi ja räätälöidään yksilöllisesti ne tarvittavat tukitoimet, on se avainasia.

Tässä kuntakokeilussa nyt ovat mielestäni kaikki keskeiset elementit kohdillaan. Edustaja Mäkisalo-Ropponen piti erinomaisen puheenvuoron nostaessaan esille myös järjestöt. Me tiedämme sen, että kun on ajatus siitä, että tämä siirtymä työelämään tapahtuisi suoraan avoimille työmarkkinoille, yrityksiin, niin se ei usein ole mahdollista, vaan tarvitaan myös näitä väliportaita kohti tätä tavoitetta, ja tässä nimenomaan järjestöillä on aivan keskeinen rooli ja tehtävä.

Olen iloinen siitä, että kun kunnat ovat pitkään toivoneet saavansa paremmat edellytykset ja mahdollisuudet tätä työllisyshoitoa itsekkin enemmän tehdä — paitsi että se vaikuttaa suoraan kuntien sosiaaliturvan kustannuksiin, se on myös keskeisesti yhteydessä kuntien elinvoimaan — niin tässä kokeilussa nyt kunnille tarjotaan aidosti paitsi resurssit myös mahdollisuus ja työkalut tehdä tarvittavia viranomaispäätöksiä sekä myös näitä henkilökohtaisia asiakassuunnitelmia.

Ja olen erittäin iloinen siitä, että nyt tätä kokonaisuutta tullaan seuraamaan ja arvioimaan. Saamme siitä arvokasta tietoa, kun sitten myöhemmässä vaiheessa toivottavasti tullemme vakiinnuttamaan tämän toimintatavan.

18.25 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos edelliselle puhujalle, edustaja Mäkiselle, erittäin hyvästä puheenvuorosta. Tulen itse tuolta Pohjois-Karjalasta, Oulokummusta, ja meillä on aivan vastaavia hyviä kokemuksia aikaisemmista kuntakokeiluista.

Näitten kunnallisten työllisyyspalveluitten vahvuutena pidetään just hyvää tuntemusta kunnalla tarjolla olevista työmahdollisuuksista, aktivointimahdollisuuksista, asiakaslähtöisyydestä sekä henkilökohtaisuudesta, yksilöllisyydestä ja ennen kaikkea oikea-aikaisiin ratkaisuihin pyrkivästä palvelusta — ja palvelu on tässä nimenomaan se avainsana. Varsinkin pienemmissä kunnissa asiakkaat tunnetaan lähes henkilökohtaisesti, jolloin totta kai apuakin on helpompi tuoda ja antaa. Niinpä nyt tämä eduskunnan päätettäväksi saapuva

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

hallituksen esitys on erittäin tervetullut. Ja itse olenkin aika lailla eri mieltä edustaja Purran kanssa tämän ehdotuksen tehokkuudesta ja tervehdin tätä erittäin ilolla.

Voin kertoa, että esimerkiksi omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa kärsitään erittäin voimakkaasta rakenteellisesta työttömyydestä ja meillä painitaan suuren kohtaantongelman kanssa, mistä on monta kertaa otettu yhteyttä myös tänne valtionhallinnon puoleen ja mihin on pyydetty apua. Voin kertoa, että meidän maakunnassamme tämä esitys otetaan erittäin suurella ilolla vastaan. Meillä oli Outokummussa, mikä on kotikuntani, juuri tällainen neljännesvuosikatsaus, jossa todettiin, että koronan jälkeen meillä kunnassa työttömyysprosentti on 22 — ja se on aivan valtava luku: joka viides outokumpulainen on työttömänä.

Ensimmäisessä vaiheessa, kun mahdollistui hakeminen tähän kokeiluun, Pohjois-Karjalan kunnista jätti tällainen viiden kunnan konklaavi, kokoonpano, hakemuksen. Melko nopeasti sen jälkeen ilmeni, että loputkin kunnat olisivat tahtoneet mukaan tähän kokeiluun, ja onneksi sitten avattiin tämä jatkohakumahdollisuus ja täydentävä haku, mikä nyt päättyi 26.6., ja kuulinkin tänään, että suuri osa lisää kuntia on hakenut tähän kokeiluun. Eli ainakin meillä tähän on valtava innostus ja hinku päästä mukaan.

Entiset keinot eivät ole Suomessa toimineet, niinpä silloin on kokeiltava uutta. Tällä kokeilullahan tavoitellaan työllisyyspalvelujen tehostamista, työttömien tehokkaampaa työllistymistä avoimille markkinoille ja totta kai työttömyyden vähentämistä. Pidän esitystä erittäin hyvänä. — Kiitos.

18.28 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Nyt on sanottava, että kyllä tässä tämän esityksen osalta tunnelmat ovat erittäin kahdensuuntaiset. Olen toki iloinen siitä, että tämä esitys täällä on. Tässä on nyt kuntakokeilun kolmas tuotantokausi, ja se on hieno asia, että hallitus on sen tänne saanut, ja olen itse myös tätä ollut puoltamassa jo aikaisemmillä tuotantokausilla ja pidän edelleen huonona, että tämä katkaistiin viime kauden lopulla. Esimerkiksi erityisesti Pirkanmaalla tästä oli hyviä kokemuksia.

Tässä ovat nämä myönteiset puolet oikeastaan jo aikaisemmissa puheenvuoroissa käyneet ilmi. Ne liittyvät nimenomaan siihen, kuten itse uskon, että nämä vaikeimmin työllistyvät olisi viisainta siirtää pysyvästikin kuntien hoitoon eli ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömät, vailla työkokemusta olevat nuoret ja myöskin maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Siellä nimenomaan, kuten tässä edellä on todettu, tämä yksilöllinen palvelu on ihan olennainen asia, koska se reitti työelämään on jokaisella omanlaisensa, ja silloin jos tähän palveluun kyetään satsaamaan — esimerkiksi Tampere pisti edellisellä tuotantokaudella erittäin paljon siihen myös omaa rahaansa — niin totta kai kun asiat voidaan yksilöllisesti käydä huolellisesti lävitse ja miettiä, mitä koulutusta tai mitä työharjoittelua tarvitaan, että pääsisi työelämään kiinni, myös tuloksia saavutetaan, mutta halpaa se ei toki ole, koska tämä syö myös aika paljon resursseja. Olen siis tyytyväinen siitä, että tämä asia on tänne edennyt.

Mutta, arvoisa puhemies, samaan aikaan on kyllä sanottava, että se, mihin en ole tyytyväinen, on se, että tätä on pidetty yhtenä hyvin keskeisenä hallituksen vastauksena uusien työpaikkojen luomiseen, ja kuten me nyt tiedämme, tässä ei ole työllisyysarvioita ollenkaan. Ja minkä takia ei ole? Niitä ei ole sen takia, että TEMin ja VM:n virkamiehet eivät ole pystyneet tutkimuskirjallisuuden perusteella arvioimaan tulevan kuntakokeilun vaikutusta työllisyyteen riittävän luotettavasti. Ei ole siis esitettävissä mitään arvioita. Sen sijaan niitä keinoja, joilla varmasti saadaan lisää työpaikkoja, kyllä on. Kokoomus julkaisi viime elo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

kuussa oman listansa, jossa oli 60 000 työpaikkaa tarjolla, ja itse asiassa suuri osa niistä ehdotuksista, joita silloin esitimme, sisältyy myöskin Vesa Vihriälän työryhmän raporttiin. Siellä on esimerkiksi sellaisia keinoja kuin että luovutaan eläkeputkesta, lisätään paikallista sopimista, muutetaan sosiaaliturvaa niin, että työnteko kannattaa paremmin. Niillä keinoilla syntyy aidosti työpaikkoja, ja kysymys kuuluukin: koska tuodaan ne esitykset, joilla saadaan nyt työpaikkoja, nyt ja välittömästi? Tämä on hyvä asia, mikä nyt tuodaan, mutta tämä ei ratkaise työllisyysongelmaa vielä kuin hyvin pieneltä osalta.

18.31 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Paljon odotetun kuntakokeilun kantavana ajatuksena on yhdistää valtion ja kuntien työllisyyden hoidon resursseja, osaamista ja palveluja sekä saada monialaisempi rooli työllisyyden hoitoon ja sitä kautta yksilöllisempiä palveluja asiakkaille. Tätä voitaisiin itse asiassa hyvinkin verrata myös sote-uudistuksen tärkeimpään tavoitteeseen eli palveluiden integraatioon.

Työllisyyden kuntakokeilujen valmistelun yhteydessä on tasaisin väliajoin noussut esiin kokeilujen työllisyysvaikutusten arviointi ja etenkin sen haastavuus, kuten edustaja Sato senkin puheenvuorossa juuri nousi esiin. On totta, että hallituksen esityksessä kokeilulle ei ole annettu tarkkoja arvioita työllisyysvaikutuksista, koska näin suurista kokeiluista ei löydy luotettavaa kansainvälistä tutkimusta. Edellisellä hallituskaudella toteutettujen kokeilujen tulosten arviointi on ollut haastavaa muun muassa siksi, että eri alueilla oli toisistaan poikkeavat kohderyhmät. Kansainväliset tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että intensiivisempi palvelu lyhentää työllistämisjaksoja. Suorien johtopäätösten tekeminen on kuitenkin mahdotonta kokeilusta, jossa on niin monta eri muuttujaa. Työllisyysvaikutusten puuttuminen esityksestä ei kuitenkaan poista sitä asiaa, etteikö kokeilulla voitaisi saavuttaa positiivisia tuloksia. Paljon riippuu varsinaisesta toteutuksesta.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden hoidon pelikenttä on hyvin laaja, ja siihen kuuluu eri hallinnonalojen palveluja ja monia toimijoita. Varsinaiset työllisyyttä edistävät palvelut, joita TE-toimistot tällä hetkellä tarjoavat, ovat vain osa tätä kokonaisuutta. Keskeistä on luoda asiakkaille sellaiset palvelupolut, jotka lisäävät työllistämisedellytyksiä. Osa asiakkaista tarvitsee sosiaali- ja terveyspalveluja, osa taas osaamisen päivytystä työllistymisen tukemisessa. Kunta monialaisena toimijana voi kaikkia näitä tarjota joustavasti asiakkaille. Kokeilujen vaikuttavuuslogiikka lähtee juuri siitä, että kun asiakkaiden tilanteet tunnetaan paremmin, heille voidaan myös tarjota oikea-aikaisemmin sopivia palveluita ja näin lyhentää työttömyysjaksoja. Lisäksi kokeilujen onnistumisen tukena ovat ely-keskusten hankkimat työllisyyttä edistävät palvelut, joita toteuttaa laaja joukko niin yksityisiä kuin kolmannen sektorin toimijoita.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulee seuraamaan, kuten mainittiin, kuntakokeilua ja sen vaikutuksia jatkuvasti. Kokeilujen valtakunnallinen seuranta on nyt siis aivan eri tasolla kuin viime hallituskaudella. Seurantatieto tulee olemaan ajantasaista ja avointa. Myös alueilla tehdään avointa kokeilujen seurantaa yhteistyöstä TE-hallinnon ja kuntien kesken. [Puhemies koputtaa] Kokeilujen vaikutuksista tehdään lopuksi myös valtioneuvoston tutkimus eli TEAS-tutkimushanke, kuten ministeri mainitsi puheenvuoroissaan. [Puhemies koputtaa] Keskeistä seurannassa on kokeilualueiden keskinäinen oppiminen. Hyvät ja toimivat käytännöt levitetään laajasti, [Puhemies: Edustaja Berg, nyt on aika täynnä !] ja kokeilujen opit tullaan myös hyödyntämään täysimittaisesti TE-palvelurakennesuunnittelussa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

18.34 Anders Norrback r: Arvoisa herra puhemies! Kuntakokeilun tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilussa mukana olevat kunnat ja kuntaryhmät järjestäisivät alueillaan TE-toimistojen asemesta eräitä työllisyyden edistämisen palveluja kokeilun henkilöasiakasryhmille.

Yhdistämällä valtion ja kuntien resursseja ja poistamalla päällekkäisiä toimintoja voimme toivottavasti tehostaa työllisyyspalveluja ja hyödyntää kuntien paikallista tietoa ja osaamista. Kunnallisten työllisyyspalvelujen vahvuutena pidetään juuri hyvää tuntemusta, niin kuin moni muukin on nostanut esiin täällä, kunnassa tarjolla olevista työ- ja aktivointimahdollisuuksista sekä henkilökohtaista, yksilöllistä ja oikea-aikaista palvelua. Monialaisina toimijoina kunnat voisivat heti työttömyyden alkaessa ohjata työttömät koulutuspalveluihin, työkyvyn arviointiin ja niin pois päin. Työttömien palvelujen tarjonta tulisi nähdä nimenomaan kokonaisuutena.

Ärade talman! I kommunförsökens första fas har vi ju hört att det är 20 områden, ungefär 90 kommuner är med. Det är positivt att det ordnas en andra omgång, en andra fas. I Österbotten är mig veterligen ingen kommun med, för där är vi vana med arbetskraftsbrist, och därför tror jag att det skulle vara bra att vi också skulle få med områden från Österbotten, därför att där har vi just det här problemet med att få utbud och efterfrågan att träffas.

Kommunförsöken är ju tänkta att pågå i två och ett halvt år. Här vill jag uppmana till tålmod och noggrann uppföljning innan man drar för långtgående slutsatser, så att man inte gör om de misstag som man kanske har gjort tidigare i det här. Vi har ju haft försök där det har varit svårt att dra slutsatser eftersom upplägget har varit bristfälligt.

Sysselsättningen är ju alltid det viktigaste målet vi har i ett samhälle, men speciellt just nu, och det här ska ses som en i raden av de åtgärder som behöver vidtas. Utan en höjd sysselsättningsgrad kommer vi inte att kunna ta oss ur den dalgång vi går i som bäst. — Tack.

18.37 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Täällä ihmiset todistavat lähes liikuttavaa uskoa tämän kokeilun positiiviseen voimaan. Kannattaa silti lukea aamun Hesarin otsikko: hallitus arvioi uuden kuntakokeilunsa tuovan nolla uutta työllistä, ja se on ongelma. Yleisesti tämä kokeilu edustaa nyt valitettavasti sitä ajattelutapaa, joka on voimakas nykyisen hallituksen piirissä, että ajatellaan työllistymisen olevan ensisijaisesti kiinni niistä palveluista, joita työttömät saavat. Se pätee osaan työttömistä, mutta ne vaikutukset ovat vähäisiä, ja meillä ei ole kansainvälisestä eikä suomalaisestakaan tutkimuskirjallisuudesta minkäänlaista näyttöä siitä, että tällainen toimisi. Sen takia tätä ei voi pitää järkevänä, tai on suorastaan hieman huvittavaa, että tätä tarjotaan nyt sitten hallituksen keskeisenä kontribuutiona meidän valtavaan puuttuvan työllisyyden ongelmaan.

Toinen, jota täällä nyt on mainostettu, on se, että nyt sitten vihdoinkin saadaan tietoa, kun tätä arvioidaan kunnolla. Arvoisa ministeri Haatainen, minä yritin nyt perehtyä tähän, tosin vähän nopeasti, mutta minä en löytänyt sieltä minkäänlaista satunnaisuutta ja koeasetelmaa. Voitte valistaa minua, jos olen väärässä, mutta tunnettu juttuhan on, että jos halutaan saada luotettavaa tietoa tällaisten erilaisten toimintatapojen vaikutuksista, niin sitä täytyy satunnaistaa jollain tavalla, esimerkiksi niin, että valitaan mukaan haluavista kunnista satunnaisesti jonkinlainen otos ja verrataan sitten niihin, jotka eivät tulleet mukaan otokseen, tai sitten niistä ihmisistä, joka tulevat tähän mukaan, otetaan otos, niin että vain osa pääsee tähän mukaan ja meillä syntyy vertailujoukkoa. Minusta näyttää, että kaikista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

näistä kehuista puheista huolimatta tässä nimenomaan ei olla saavuttamassa arvokasta uutta tietoa. Kyllähän tutkijat aina jotain vertailuryhmiä osaavat luoda, mutta ensivaikutelmani on, että tässä ei ole opittu yhtään mitään siitä keskustelusta, jota jo usean vuoden ajan on käyty tästä satunnaistettujen koeasetelmien välttämättömyydestä.

Niin ikään se ajatus, että kunnissa, koska siellä tunnetaan paremmin työttömien ongelmat, osattaisiin lyhentää työttömyysjaksoja, on yksi mahdollinen hypoteesi, mutta sen valossa, mitä me työsuhteiden syntyisestä tiedämme, on myös vastakkaisia mekanismeja. Voi hyvin olla, että kunnissa nimenomaan siksi, että tunnetaan ihmiset liiankin hyvin, juututaan olemassa oleviin tulonsiirtoloukkuihin ja toimintatapoihin ja työttömän siirtyminen kokonaan toiselle alueelle, toisenlaisiin tehtäviin, voisi itse asiassa olla parempi ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Minä voisin käydä tätä kirjallisuutta läpi laajemminkin, mutta lope-
tan nyt tähän. — Kiitos.

18.40 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä.

Olemme tässä salissa nyt yli vuoden kuunnelleet ja kysyneet hallitukselta, missä ovat nämä työllisyystoimet, miksi niitä täytyy edelleen odottaa. 60 000 työllistä on ollut teidän tavoitteenanne. Teidän edeltäjänne ja nyt myös te olette monta kertaa todenneet, että muun muassa tämä kuntakokeilu on yksi tällainen konkreettinen työllisyystoimi, jota hallitus on valmistelemassa. Kuten täällä edustajat Satonen ja Vartiainen ovat hyvin todenneet, niin tiedetään, että tälle teidän kokeilullenne ei voida kuitenkaan arvioida minkäänlaista työllisyysvaikutusta. Se on sitten tietysti katsojan silmässä, onko se ongelma. Minusta se on aikamoinen ongelma. Tai tietysti voidaan todeta näin, että tämä on hallituksen toimeenpanema kokeilu, mutta on tietysti eri asia, voiko tätä kutsua millään tapaa työllisyystoimeksi.

Arvoisa herra puhemies! Täällä olemme tietysti seuranneet hyvin hämmentyneinä koko tätä hallituksen työllisyyspolitiikan valmistelua, sillä olemme nyt vuoden verran odottaneet näitä toimia. Mitään ei ole kuulunut eikä näkynyt, päinvastoin vain sellaisia toimia on tehty, jotka itse asiassa vähentävät työllisyyttä. Nyt vielä tässä kevään mittaan pääministeri on viitannut kintaalla tälle työllisyystavoitteelle, mutta sen jälkeen taas lisäbudjettineuvotteluissa näytti siltä, että sinne oli asetettu korkeampi työllisyystavoite. No, sehän ei vielä tarkoita oikeastaan mitään. Kyllähän te voitte asettaa vaikka 250 000 työllisen tavoitteen, mutta jos teillä ei ole yhtään konkreettista päätöstä, niin sehän on aivan kuollut kirjain siinä mielessä.

Ministeri, voisin kysyä nyt teiltä: Ensinnäkin, miltä osin tämä hallituksen työllisyystavoite on voimassa, koska nyt kuitenkin hallituksen sisältä on tullut ristiriitaista tietoa? Pitääkö edelleen paikkansa, että syksyn budjettiriihessä te tavoittelette sitä ja lähдете siitä, että valtiovarainministeriö todentaa toimet, joiden vaikutus on 30 000 työllistä, minkä lisäksi tulee vielä tämä toinen 30 000? Vai onko vastaus kenties jokin kolmas? Jos kerran hallitus on nyt asettamassa korkeamman työllisyystavoitteen, niin mikä tämä tavoite siis on, ja kun tavoite on korkeampi, niin montako tuhatta työllistä teidän täytyy näin ollen saada konkreettisesti ulos syksyn budjettiriihestä, jotta nämä reunaehdot täyttyvät? Luulen, että näihin kysymyksiin moni muukin tässä salissa haluaa vastauksen.

18.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä työllistämiskokeilua hyvänä, koska kaikki me tässä talossa tiedämme, että kuntien ja valtion intressi tässä asiassa on yhtenevä. Kunnat joutuvat maksamaan työmarkkinatukea 300 työttömyyspäivän jäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

keen yhä enempiä määriä, ja kunnalla on tässä vahva intressi saada valtio yhteistyökumppaniksi niin, että molemmat julkishallinnon toimijat toimivat samaan suuntaan. Tähän pitää saada, totta kai, sitten luotua ympärille myös sitä, että valtiolta tulee myös niitä panoksia, joilla niitä uusia työpaikkoja saadaan syntymään, ja tässä olen moneen kertaan peräänkuuluttanut sitä, että byrokratian purku on yksi keino: saadaan luvat nopeammin, saadaan rakentamiseen tarvittavat luvat nopeasti, ympäristöluvut ja muut, koska Suomi kuitenkin tässä maailmassa on aivan varmasti yksi maailman puhtaimmista valtioista. Muutama teollisuusjohtaja on sanonut, että pitää paikkansa, että joka ainoa teollisuusinvestointi Suomeen on ympäristöteko. Jos ne tuotantolaitokset ja tehtaat sijoitetaan tuonne ulkomaille, missä ei varmasti niin puhtaasti hommaa osata tehdä, niin se on sen ilmastopolitiikan kannalta aina vahingollista.

Tässä avautuu meille uusi mahdollisuus siihen, että työllisyyteen saadaan aidosti lisää parannuskeinoja. Se ei ole helppo tie, jokainen meistä tässä talossa sen tietää, mutta kuitenkin se on askel oikeaan suuntaan, ja se, mikä tässä on minussa herättänyt hieman huolta, on se, että monessa pienessä kunnassa tuolla maaseudulla on suurta rakennetyöttömyyttä, kuten edustaja Huttunen omassa puheenvuorossaan sanoi, rakenteellista työttömyyttä, joka muun muassa Pohjois-Karjalassa on pahimmillaan jopa kymmenen prosenttia korkeampi kuin muualla maassa. Näille alueille pitäisi valtion selkeästi suunnata lisää panoksia, että saadaan niitä työpaikkoja syntymään, koska sielläkään se työpaikka ei synny mistään muusta kuin siitä, että se tuotantotoiminta siellä viriää, uusia yrityksiä syntyy ja työtä syntyy. Kaikki tiedämme senkin, että nykyisen maailman aikana ne uudet työpaikat syntyvät käytännössä pieniin yrityksiin, yksityiselle, avoimelle sektorille. Tämä on se mahdollisuus, johon meidän pitää tarttua, mutta valtiovallan tehtävänä on tässä olla moottorina, joka panee asioita liikkeelle, luo yrityksille mahdollisuuksia toimia, ja investoinnit lähtevät liikkeelle. Siinä julkisen vallan tehtävä on nimenomaan olla hyvänä katalyyttinä ja antaa mahdollisuuksia niille viranomaisille — tässä tapauksessa kuntien ja valtion viranomaisille — jotka yhdessä ponnistelevat ja vievät asiaa eteenpäin.

18.45 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Pikkusen kummeksun ja oudoksun opposition väitteitä siitä, että tämä hallituksen esitys kuntakokeilusta ei olisi kestävä ratkaisu siihen, että saataisiin uusia työllisiä ja sitä kautta uusia työpaikkoja. Nimittäin tässä maassa tarvitaan tekijöitä niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin myös maakunnissa. Nyt edustaja Vartiainen tässä toi esille, että usko on niin vahva, ja kyllä minulla ainakin usko on vahva, ja, edustaja Vartiainen, minä olen nähnyt näyn, todellisen näyn: Nimittäin vuodesta 2013 kotipaikkakuntani Kuhmo otti ensimmäisenä kuntana Kainuussa tämän maakunnallisen työllisyyden hoidon kuntalisän eli työllistämistuen, ja uskokaa tai älkää, vuodesta 2013 vuoteen 2017 asti tällä työllistämistuella tuotiin niin julkiselle sektorille, yhdistyksiin kuin myös yksityisiin yrityksiin työpaikkoja ja palkkatyösuhteita yli 300 — yli 300 palkkatyösuhdetta! Tämä jos mikä on hyvä signaali siitä, että meillä on jo pientä tutkimusnäyttöä siitä, että tämä työllisyyden hoito toimii. Nyt en valitettavasti ole saanut tietoa, kuinka paljon sen jälkeen on työllisyyttä lisätty Kuhmossa, mutta tämä on jo ensimmäinen merkki ja signaali siitä, että tämä hallituksen esitys kuntakokeiluista luo lisää työllisyyttä tähän maahan.

18.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Nyt tähän käytyyn keskusteluun haluan sen verran kommentoida, että kun me puhumme työllisyysasteen nostamisesta ja työllisyyden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

parantamisesta, niin aivan oleellinen osa tätä kokonaisuutta on toki se, että me saamme tällä hetkellä työmarkkinoiden ulkopuolella olevia ihmisiä työmarkkinoiden piiriin, työelämän piiriin. Tältä osin kuntakokeilu on erinomainen keino vastata tähän haasteeseen ja näihin kysymyksiin, mutta samalla koettaisin jotenkin muistuttaa siitä, että varsinaisilla työllistämisen tukikeinoilla ei välttämättä luoda uutta työtä siinä mittakaavassa, mitä meidän työllisyystilanne kokonaisuudessaan edellyttäisi. Mutta tällä kuntakokeilulla ei varsinaisesti tähän tavoitteeseen pyritäkään, vaan pyrkimys on saada nimenomaan heikossa asemassa olevia ihmisiä työelämän piiriin.

Mutta mitä tulee uusien työpaikkojen synnyttämiseen ja luomiseen, niin niitähän syntyy nimenomaan taloudellisen toimeliaisuuden kautta, ja sitä valtio voi edesauttaa ja tukea huolehtimalla esimerkiksi siitä, että meillä on yrityksillä riittävästi osaavaa työvoimaa saatavilla, että yrityksillä on riittävä yhteiskunnallinen perusinfra saatavilla, ja toisaalta esimerkiksi sillä, että meidän työmarkkinat ovat ennustettavat ja vakaalla pohjalla, ja näitä kaikkia toimiahan hallitus juuri tekee. Niitä on tehty näissä lisätalousarvioesityksissä ja niitä tehdään monissa myös hallitusohjelmaan kirjatuissa tavoitteissa.

Mutta kaiken kaikkiaan näiden kahden asian ikään kuin erottaminen ja niiden erilaisuuden ymmärtäminen on mielestäni tärkeää, eli mitä tarkoittaa uusien työpaikkojen konkreettinen luominen ja rakentaminen ja toimintaedellytykset sen tekemiselle, ja mitä tarkoittaa työllisyyden edistäminen, kun puhutaan tällä hetkellä työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten saamisesta takaisin työelämän piiriin. Näitä molempia tarvitaan, ja tässä mielessä ei kyllä kuntakokeilun merkitystä voida tässä kokonaisuudessa missään tapauksessa ainakaan aliarvioida, mutta samalla täytyy myös tiedostaa se, että ei se varmasti ole ainoa toimenpide, jolla työllisyyttä tässä maassa tullaan parantamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti ja sen jälkeen ministeri Haatainen.

18.50 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä jatkaa näistä edustaja Mäkinen hyivistä johdattelevista kysymyksistä tähän aiheeseen, miten tässä nämä työllisyysasiat ratkaistaan.

Tämä on hyvä esitys, kannatan tätä ilman muuta, mutta voisin siitä edellisestä esityksestä vielä sanoa. En tiedä, mitä kollegani Arto Satonen täällä kertoi, oliko hyviä vai huonoja kokemuksia Pirkanmaan kokeilusta. Me puolustimme Satosen kanssa tätä edellistä kokeilua emmekä olisi halunneet lopettaakaan sitä vaan jatkaakin, kun se oli niin hyvä.

Niistä vanhoista asioista on varmaan tässäkin lähete keskustelussa puhe — ehkä korjaan sitten, kun tätä valiokunta käsittelee ja varmaan niitä tulee läpi käymään. Mutta parastahan se Pirkanmaalla oli, että valtio ja kunnat löysivät yhteistyön toisiltaan ja toisistansa. Eli hyvin paljon tämmöisissä, joista puhutaan siilorakenteisina organisaatioina, tulee kateutta asiakkaista, ja toisaalta siellä oman tontin vartiointi käy hyvinkin helposti näitten virkamiesten tai eri toimijoitten suhteessa. Nyt meillä ei olisi kyllä yhtään varaa tämmöiseen aidan vartiointiin, vaan pitää päästää lävitse sitä informaatiota ja tietoa ja toimintaa molemmien puolin, julkisen ja yksityisen suhteessa mutta myös sitten valtion ja kunnan välissä.

Itse olin elinkeinoasiamiehenä ja myös seutuasiamiehenä, ja meidän Ylä-Pirkanmaalla teimme tällaisen haravahankkeen, missä haravoitiin yritysten tarpeita työvoimasta ja mitä mahdollisuuksia siellä on työllistää. Kun me saimme haravoitua sen elinkeinotoiminnan alueen ja annoimme sen TE-toimistolle, niin TE-toimisto sanoi, että te ette saakaan käyttä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

enää tätä tiedostoa, se on tietosuojallisesti mahdotonta tehdä — mene sinne työkkärin rouvan taakse ja kysy sieltä salaa, että mitäs siellä papereissa on. Ei tämmöistä enää 2000-luvulla! Minä ainakin toivon, että tehdään aitoa yhteistyötä.

Toinen näkemys on se, että varmaan suurissa kaupungeissa on ehkä tämä rajanveto tiukempaa, mutta pienissä kunnissa, mistä edustaja Kettunenkin otti esimerkin, on aika sulavasti laitettu yhteen eri palveluja. Näkisin, että tässäkin myös yhteispalvelupisteitten rooli otettaisiin huomioon. Esimerkiksi meillä Mänttä-Vilppulassa on 11 eri toimijaa siinä saman katon alla.

Huolet ovat nämä aivan samat, mitä tässä on tullut esille aikaisemmin, että millä me saamme murrettua sitä kolmannenkin sukupolven työttömyyttä ja uusia ihmisiä sinne työmarkkinoille. Me tarvitsemme myös aktiivisesti siinä nämä kuntien elinkeinotoimen välineet ja varsinkin ne lisävälineet, mitä hallitus on antamassa — niiden yhteistyössä haetaan juuri näistä yhteispalvelupisteistä ja tästä kuntakokeilusta jotain yhteisöllistä, jotain uutta.

Minä pikkusen huolestuin siitä raportista, että jos ei näitä, mitä on aikaansaatu, nyt osata tilastoida oikein, niin on aika ihmeellistä. Toivon ainakin, [Puhemies koputtaa] että tässä tehdään tilastointia varten hyvät numeeriset tavoitteet ja muut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

18.53 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän tästä hyvästä keskustelusta. Tämä salikeskustelu osoittaa sen, että kuntakokeilu on odotettu, ja usko on vahva siihen, että kunnissa pystytään nyt sitten tuomaan työttömän ihmisen, tämän asiakkaan, ympärille entistä tiiviimmin ne palvelut, joita hänen tarpeisiinsa nähden on välttämätöntä saada, jotta hän pystyisi työllistymään.

Nyt pitää muistaa, että me puhumme tässä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista työttömistä. Tässä on kysymys pitkäaikaistyöttömistä, nuorista, alle 30-vuotiaista, ja maahanmuuttajataustaisista työttömistä. Siinä mielessä pidän kyllä hyvin tärkeänä nyt sitä, että pidetään kiinni siitä, että työttömän ympärille rakentuu nyt palvelukokonaisuus, jossa myös ne kunnan monialaiset palvelut ovat läsnä.

Täällä paljon perättiin sitä, miten tästä nyt sitten saadaan näitä tutkimustuloksia. Edustaja Vartiainen ja monet muutkin ottivat esille tämän, että onko tässä puhdasoppinen koeasetelma. No, tällaista puhdasoppista koeasetelmaa tässä nyt ei ole. Itsekin olen tutkimustyötä aikanaan tehnyt ja tiedän sen, että sellaista tähän ei ole luotu, että esimerkiksi samasta kaupungista olevista työttömistä ohjattaisiin joka toinen TE-toimiston palveluihin ja joka toinen tähän kuntakokeiluun. Se ei olisi onnistunut siellä käytännön työssä, ja se olisi saattanut näyttäytyä kyllä ihmisten, näitten työttömien, kohdalla aikamoiselta, että heitä jaettaisiin tällä tavalla. Siitä syystä tässä nyt on lähestytty tätä niinpäin, että näitä kokeiluun osallistuvia kuntia verrataan keskenään. Sitten myös pystytään tekemään vertailuja esimerkiksi ikäryhmittäin. Tässä nyt alle kolmekymppiset tulevat mukaan. No, tässä voitaisiin tehdä sellainen vertailu pikkusen yli 30-vuotiaisiin. Sieltä etsitään näitä vertailuja, ja myös näitä kuntien palvelumalleja tullaan nyt vertailemaan. Tässä nyt on oiva tilaisuus kunnille myös käydä vähän tämmöistä kisaa, että kuka pystyy näyttämään ja osoittamaan sen, miten hyvin onnistutaan. Siihen minä nyt kannustan. Ja minua tämä keskustelu rohkaISI siihen, että myös tällainen niin kuin puhuri lähtisi liikkeelle, että halutaan tehdä nyt sitten entistä paremmin tämä kokonaisuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2020 vp

Sitten näistä työllisyysvaikutuksista: Se on totta, että ei ole näistä aiemmista kuntakokeiluista olemassa tutkimusnäyttöä, joka tähän olisi voitu kirjata vaikutuksiksi. Mutta ei se sitä tarkoita, että hanskat tiskiin ja silloin ei kannata tätä tuoda. Nyt tämä kokeilu mahdollistaa sen, että arvioidaan niitä työllistymisvaikutuksia. Se, minkä voi sanoa kansainvälisestä tutkimuksesta, on se, että jos työttömän ympärillä on tiiviisti palvelut, erilaiset palvelut — etteivät ne ole hajallaan, yksi tuolla ja [Puhemies koputtaa] toinen tuolla, hallinnollisesti hajanaista — niin se tuottaa työllistymisen kannalta parempia tuloksia. Minä nyt panen tässä uskoni siihen, että saamme siitä näyttöä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan edustajia siitä, että täysistunnon aikana kuvaaminen ja filmaaminen on kiellettyä.

Tätä asiakohtaa varten varatut 45 minuuttia on nyt käytetty. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.57.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.47.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä.

20.47 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun jäi nimittäin tuossa aikaisemmin oma puheenvuoroni vähän kesken, niin haluan viedä tämän loppuun. — Nimittäin kyseessä on tämä hallituksen esitys kuntakokeilusta, ja haluan tuoda tässä esille hyviä esimerkkejä kotikunnastani Kuhmosta. Nimittäin vuosina 2013—2019 tasan 403 palkkatyösuhdetta on syntynyt Kuhmon kaupungin työhönvalmennuksen kautta eli työllisyistoimien kautta, ja karkea arvio on, että näistä työsuhteista noin 40 prosenttia eli 160—170 työsuhdetta on yksityisiin yrityksiin ja loput on sitten julkiselle ja kolmannelle sektorille sijoittuneita työsuhteita.

Tämän haluan tuoda esille sen takia, että opposition suunnalta tuli useampia puheenvuoroja sen suhteen, että tällä hallituksen esityksellä tultaisiin paisuttamaan julkista sektoria, ja tässähän käy juurikin päinvastoin. Nimittäin tällä me saamme sitä osaamista ja työelämävalmiuksia näitten uusien kokeilujen kautta, ja, arvoisa puhemies, tuntuu jotenkin oudolta, kun nyt mennään näitten talouslukujen kautta, mutta itse koen, että jokaisessa meissä itsessään on se tietty luovuttamaton arvo. Eihän voi ajatella, että ihminen on vain tuotantokone, joka tekee tuottoa tai arvoa, ja siitä syystä haluankin tähän loppuun suurta filosofia Immanuel Kantia vapaasti lainata: ihmistä ei tule kohdella instrumenttina vaan päämääränä itsessään. Ehkä tähän on hyvä lopettaa, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.